

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Základy práce s informačními zdroji pro bc. studenty MVZ

PhDr. Dagmar Čerňová

Brno, 29. září 2015

Osnova kurzu

- **Práce s informacemi, základy EIZ, psaní odborných (závěrečných) prací**
- **Práce s elektronickými informačními zdroji**
 - ❖ základy vyhledávacích technik
 - ❖ tvorba rešeršního dotazu
 - ❖ praktické vyhledávání v oborových databázích
- **Citace, citování, plagiátorství**
 - ❖ základní terminologie, citační styly
 - ❖ základy citování jednotlivých druhů dokumentů
 - ❖ citační software, zvláštnosti citování
- **Práce s elektronickými informačními zdroji**
 - ❖ nadstavbové nástroje
 - ❖ databáze elektronických knih, čtečky e-knih

Podmínky absolvování předmětu

Zápočet

- ❖ účast na všech přednáškách a seminářích
- ❖ vypracování praktického úkolů
- ❖ splnění písemného testu

Další termíny kurzu

❖ po 5. 10.	8:00 – 9:30	PC54 - seminář
po 5. 10.	11:30 – 13:00	PC25 - seminář
❖ po 12. 10.	11:30 – 13:00	Aula - přednáška
❖ po 19. 10.	8:00 – 9:30	PC54 - seminář
po 19. 10.	11:30 – 13:00	PC25 - seminář

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Práce s informacemi

Osnova

- ☐ Práce s informacemi
 - ❖ informační společnost
 - ❖ informační gramotnost
- ☐ Psaní odborných (závěrečných) prací
- ☐ Informační zdroje
 - ❖ typy informačních zdrojů
 - ❖ licencované zdroje
 - ❖ kde hledat knihy, odborné časopisy, informace z médií, závěrečné práce, referenční díla, statistické údaje, oborové brány?

„Knowledge is power.“

Francis Bacon

Informační společnost

- založená na informacích a znalostech

- problémy při práci s informacemi:
 - ❖ velké množství
 - ❖ snadná dostupnost
 - ❖ kvalita

Informační gramotnost

Rozpoznání informační potřeby

Schopnost **informaci**:

❖ **nalézt** – znalost informačních zdrojů a vyhledávacích strategií

❖ **vyhodnotit** – užitečnost/relevance

❖ **použít** – pro daný účel, znalost autorského zákona, problematiky citování a plagiátorství

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Psaní odborných (závěrečných) prací

Propagační video Západočeské univerzity v Plzni

Metodika psaní odborných prací

- Dostatek času pro vyhledání a nastudování příslušné literatury
- Vypracování námětu závěrečné práce
- Vymezení času potřebného k sepsání textu
- Dodržení všech předepsaných formálních a odborných náležitostí

Základní etapy přípravy písemné práce

1. Volba tématu a strategie přípravy
2. Informační průzkum
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. **Příprava dokumentace**
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba – prezentace práce

1. Volba tématu a strategie přípravy

- ❖ Časový plán
- ❖ Volba tématu
- ❖ Příprava na informační průzkum

2. Informační průzkum

- ❖ Bibliografický průzkum
- ❖ Knihovny

3. Zpracování výsledků průzkumu

- ❖ Studium
- ❖ Excerpování

4. Výzkum

5. Tvorba práce

- ❖ Definitivní osnova
- ❖ Uspořádání materiálu
- ❖ Tvorba textu

6. Příprava dokumentace

- ❖ Seznam bibliografických citací
- ❖ Odkazy
- ❖ Obrázky, tabulky, přílohy
- ❖ Průvodní materiál

7. Příprava konečné verze práce

- ❖ Psaní čistopisu
- ❖ Závěrečná redakce

8. Odevzdání práce

9. Obhajoba – prezentace práce

10 rad, jak napsat a obhájit kvalitní diplomovou práci

Základní etapy přípravy písemné práce

1. **Volba tématu a strategie přípravy**
2. Informační průzkum
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba – prezentace práce

Volba tématu

- Podívat se do [Archivu závěrečných prací IS MU](#)
- Případně na práce jiných univerzit: [Vysokoškolské kvalifikační práce](#)

Základní etapy přípravy písemné práce

1. Volba tématu a strategie přípravy
- 2. Informační průzkum**
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba – prezentace práce

Informační průzkum

☐ Práce s informačními zdroji

- ❖ Hledání dokumentů, které souvisí se zvoleným tématem

☐ Získání dokumentů*:

- ❖ Výpůjčka z knihovny
- ❖ Výpůjčka/dodání dokumentu z jiné knihovny v ČR/zahraničí – MVS, MMVS
- ❖ E-prezenčka, Copy on Demand (CoD)
- ❖ Licencované databáze
- ❖ Internet

*jako dokument budeme pro potřeby naší výuky označovat texty, obrázky, fotky, videa tj. jakoukoli formu grafického znázornění informací

Informační zdroje

Informační zdroje

Knihy

Periodika

❖ odborné časopisy, magazíny

Referenční díla

❖ encyklopedie, slovníky, tezaury, mapy, atlasy, bibliografie, adresáře, ročenky

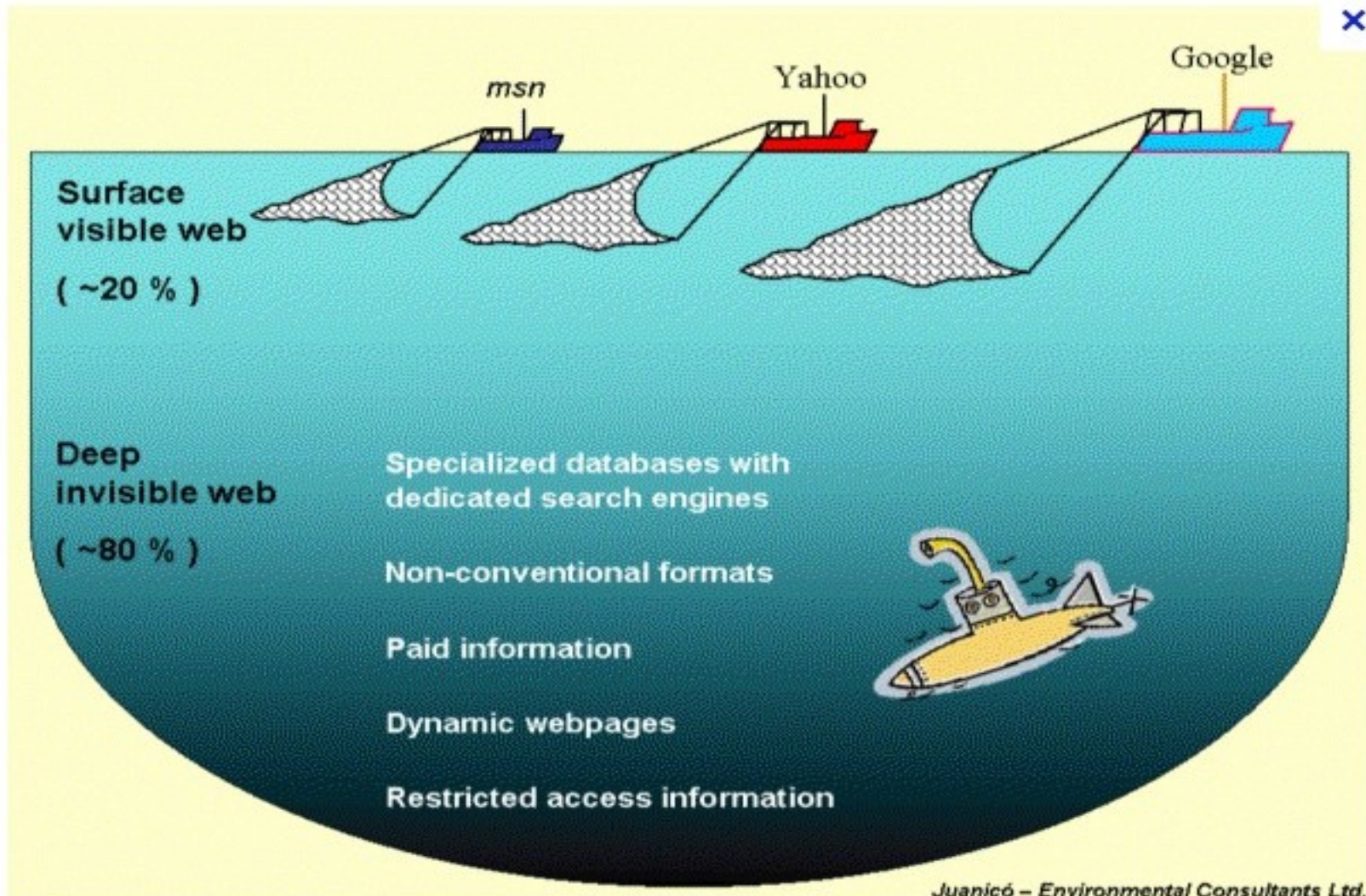
Další zdroje

❖ závěrečné práce, materiály z konferencí, vládní publikace, šedá literatura, noviny, newslettery)

Internet

Web x Deep web (Invisible web)

Licencované zdroje I.

- ❑ další výrazy - komerční zdroje/databáze, elektronické informační zdroje, **e-zdroje, EIZ**, databáze, dokumenty v elektronické podobě

- ❑ dostupné prostřednictvím **databází**
 - ❖ **volně dostupné**
 - ❖ **komerční (licencované)**

Databáze

- ❑ **Bibliografické** – pouze základní "identifikační" údaje o dokumentech (název, autor, rok vydání atd.) + abstrakt

- ❑ **Fulltextové** – plné texty dokumentů

- ❑ **Multioborové** – dokumenty z různých oborů
 - ❖ rozsáhlé databáze – např. **ProQuest, Wiley, EBSCO**
 - ❖ není možné mít zaplacený přístup ke všem kolekcím, tj. ke všem fulltextům

Licencované zdroje II.

- za úplatu – **pro studenty MU zdarma 😊**
- informace jsou **prověřené** (prochází recenzním řízením)
- články většinou dostupné dříve než v tištěné podobě
- doporučený zdroj pro psaní seminárních a závěrečných prací**

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům?

- ☐ stránky knihovny -

<http://knihovna.fss.muni.cz/ezdroje>

❖ databáze k oborům vyučovaným na FSS

- ☐ Portál elektronických informačních zdrojů MU -

<http://ezdroje.muni.cz/>

❖ databáze i z dalších oborů

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům mimo počítačovou síť MU?

- Nastavte si na počítači [vzdálený přístup](#):
 - ❖ OpenVPN
 - ❖ Shibboleth
 - ❖ EZproxy

Kde hledat odborné časopisy? I.

- EBSCO
- JSTOR
- ProQuest
- Sage Journals Online
- ScienceDirect
- SpringerLink
- Wiley Online Library

Multioborové databáze jsou dobrým startovním místem pro vyhledávání

Můžete je prohledávat hromadně prostřednictvím [discovery](#)

Kde hledat odborné časopisy? II.

☐ Volně dostupné zdroje:

- ❖ [Directory of Open Access Journals \(DOAJ\)](#) - přes 10.000 časopisů s otevřeným přístupem
- ❖ [Central European Journal of Social Sciences and Humanities \(CEJSH\)](#) - databáze bibliografických údajů a anglických abstraktů článků uveřejněných ve vědeckých časopisech z oblasti humanitních a společenských věd vycházejících v ČR, SR, v Maďarsku a Polsku.

Kde hledat odborné časopisy? III.

Volně dostupné zdroje:

- ❖ [HighWire Free Online Full-text Articles](#) - Rozsáhlý multioborový repozitář plnotextových a volně dostupných vědeckých časopisů z celého světa. Zajišťuje také přístup k webovým sídlům s placeným přístupem.
- ❖ [De Gruyter Online](#) - volně dostupný multioborový zdroj, stovky odborných časopisů.

How to Read (and Understand) a Social Science Journal Article

Kde hledat knihy?

Katalogy

- ❖ [Katalog MU Aleph](#)
- ❖ Souborné katalogy – [JIB](#), [CASLIN](#)
- ❖ [Ebsco Discovery Service](#)

Licencované databáze

- ❖ [Ebsco eBooks](#)
- ❖ [Sage Knowledge](#)
- ❖ [eReading.cz](#)

Kde hledat knihy? II.

Další zdroje

- ❖ [OAPEN Library](#)
- ❖ [Directory of Open Access Books \(DOAB\)](#)
- ❖ [Google Books](#)

Kde hledat informace z médií?

- Denní tisk, TV a rozhlasové vysílání
 - ❖ [Anopress Monitoring Online](#)

Kde hledat závěrečné práce?

- ❖ [Archiv závěrečných prací MU – Thesis](#)
- ❖ [Vysokoškolské kvalifikační práce – Theses](#)

Kde hledat referenční díla?

- ❖ [Gale Virtual Reference Library](#)
- ❖ [The Oxford English Dictionary \(OED\)](#)

Kde hledat statistické údaje?

- ❖ [Český statistický úřad](#)
- ❖ [Eurostat](#)

Kde hledat další zdroje? I.

- ❖ [ROAD - the Directory of Open Access scholarly Resources](#) - časopisy, konferenční sborníky, akademické repozitáře)
- ❖ [Social Science Research Network](#) - Brána k informačním zdrojům pro oblast sociálních věd
- ❖ [Oficiální dokumenty OSN](#)

Kde hledat další zdroje? II.

- ❖ [ICPSR \(Inter-university Consortium for Political and Social Research\)](#) – sociálněvědný datový archiv
- ❖ [European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences \(ERIH PLUS\)](#)
- ❖ [Google Scholar](#) ;)

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Shrnutí

Psaní odborných (závěrečných) prací

Volba tématu

- ❖ Kontrola v Archivu závěrečných prací IS MU

Informační průzkum

- ❖ Katalogy knihoven
- ❖ Licencované zdroje
- ❖ Veřejné dostupné zdroje

- ❑ **Pro vyhledávání odborných informací používejte licencované informační zdroje**
 - ❖ Ověřené, kvalitní, jedinečné informace

- ❑ **Seznam databází**
 - ❖ Stránky knihovny
 - ❖ Portál elektronických informačních zdrojů

- ❑ **Mimo počítačovou síť MU si nastavte vzdálený přístup**
 - ❖ Např. OpenVPN, Shibboleth

Literatura

KATUŠČÁK, D., B. DROBÍKOVÁ, R. PAPÍK. *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce*. Nitra: Enigma, 2008, 161 s. ISBN 978-80-89132-70-6.

BOTHMA, Theo. *Navigating information literacy: your information society survival toolkit*. 3rd ed. Cape Town: Pearson Education, 2011, 208 s. ISBN 9781775782278.

Obrázky

<http://cathryno.global2.vic.edu.au/2010/05/08/deep-web-vs-surface-web/>

Děkuji Vám za pozornost

PhDr. Dagmar Čerňová

cernova@fss.muni.cz

infozdroje@fss.muni.cz